

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor
Justitie en Veiligheid

datum 29 januari 2019

Betreffende wetsvoorstel:

34608

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering teneinde de afwikkeling van massaschade in een collectieve actie mogelijk te maken (Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie)

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 29 januari 2019 met algemene stemmen aangenomen door de Tweede Kamer.

Aangenomen en overgenomen amendementen

Artikel I, onderdeel A

12 (Van Gent c.s.) over aanscherping van de vereiste nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer

Het doel van dit amendement is om de vereiste nauwe band van een massaschadeclaim met de Nederlandse rechtssfeer aan te scherpen.

De massaschadeprocedure is in het wetsvoorstel alleen toegankelijk indien er een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer is. Deze regel is in het wetsvoorstel opgenomen om te voorkomen dat een Nederlandse collectieve schadevergoedingsactie een aanzuigende werking heeft op buitenlandse partijen.¹ Op grond van het voorgestelde artikel 3:305a, derde lid, onderdeel b, BW is het echter al voldoende indien aan slechts één van de drie genoemde voorwaarden voor een band met Nederland is voldaan, bijvoorbeeld het enkele feit dat de gedaagde in Nederland is

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 29 januari 2019

blad 2

gevestigd. Volgens de indieners zou dit alsnog kunnen leiden tot rechtszaken die nauwelijks een band hebben met de Nederlandse rechtssfeer, terwijl het wetsvoorstel dat nu juist wilde voorkomen. Bovendien zou zo uit een kring van (potentiële) internationale gedaagden een procespartij snel juist tegen de Nederlandse partij procederen.

Daarom stellen de indieners voor om de vereiste band met de Nederlandse rechtssfeer aan te scherpen. Er moet, wanneer het verband met de Nederlandse rechtssfeer samenhangt met de vestiging van de gedaagde in Nederland, ook sprake zijn van bijkomende omstandigheden die wijzen op voldoende verbondenheid met de Nederlandse rechtssfeer. De rechter toetst of dit het geval is. Er zou bijvoorbeeld niet voldoende verbondenheid met de Nederlandse rechtssfeer kunnen zijn als een grote onderneming voornamelijk in het buitenland opereert en slechts één dochteronderneming in Nederland is gevestigd, die hier bijvoorbeeld slechts voor fiscale redenen is gevestigd en een beperkt aantal activiteiten uitvoert zonder dat deze dochter rechtstreeks is betrokken bij de schadeveroorzakende gebeurtenis. Of als blijkt dat financiers van de massaschadeclaim (zogenaamde third party litigation funding) menen dat de mogelijke schadevergoeding in Nederland het hoogst zou zijn en enkel om die reden in Nederland willen procederen. De rechter zou kunnen oordelen dat er wél sprake is van bijkomende omstandigheden als bijvoorbeeld een substantieel deel van de omzet van een groot internationaal bedrijf specifiek via de Nederlandse dochteronderneming loopt.

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft erop gewezen dat geografisch-territoriale aanknopingspunten als ontvankelijkheidseisen spanningen kunnen opleveren met Europees recht. De indieners delen de mening van de regering dat de in het wetsvoorstel voorgestelde vereiste nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer acceptabel is omdat, kort gezegd, de Verordening Brussel I-bis ruimte laat voor nadere invulling in het interne procesrecht. Het wetsvoorstel doet geen afbreuk aan de goede werking van de Verordening, aldus de regering in het nader rapport.² De indieners zijn van mening dat ook de aanscherping van de nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer binnen de geoorloofde nadere invulling valt. Het uiteindelijke oordeel over de Europeesrechtelijke aspecten is uiteraard aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

1 Kamerstukken II 2017/2018, 34 608, nr. 6, pagina 4.

Aangenomen. Voor: DENK, 50PLUS, de VVD, de SGP, het CDA, de ChristenUnie, de PVV en FvD.

Artikel I, onderdeel A

14 (Van Gent c.s.) over versterking van de ontvankelijkheidseisen voor bepaalde vorderingen

Dit amendement versterkt de ontvankelijkheidseisen voor vorderingen met een ideëel doel en een zeer beperkt financieel belang.

Het wetsvoorstel stelt voorwaarden waaraan een rechtspersoon moet voldoen om ontvankelijk te zijn voor een massaschadeclaim. Er worden echter uitzonderingen gemaakt voor vorderingen met een ideëel doel. De rechter kan bepalen dat deze vorderingen niet hoeven te voldoen aan het vereiste dat de rechtspersoon die de vordering instelt, kort gezegd, voldoende representatief is (zie het voorgestelde artikel 3:305a lid 2 aanhef BW). Ook kan de rechter bepalen dat deze vorderingen niet hoeven te voldoen aan het vereiste dat de bestuurders betrokken bij de oprichting van de rechtspersoon geen winstoogmerk hebben, dat de rechtsoverdrager een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer heeft en dat de rechtspersoon voldoende heeft getracht het gevorderde door

datum 29 januari 2019

blad 3

het voeren van overleg met de verweerder te bereiken (zie het voorgestelde artikel 3:305a lid 3 BW).

De indieners vinden dit ongewenst. Door deze lagere drempel voor vorderingen met een ideëel doel wordt een uitweg in de wet gecreëerd waardoor bepaalde vorderingen veel gemakkelijker kunnen worden ingesteld. Het zet de deur open voor vorderingen mét winstoogmerk en/of vorderingen zónder nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer, terwijl een afdoende rechtvaardiging daarvoor ontbreekt. Dit werkt jurisdisering in de hand. Daarom stellen de indieners met dit amendement voor dat ideële vorderingen ook aan bovenstaande vereisten moeten voldoen, net zoals alle overige vorderingen. Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat de massaschadeprocedure niet openstaat voor vorderingen door onrepresentatieve rechtspersonen met winstoogmerk zonder band met Nederland.

Ideële vorderingen behouden wel hun voorkeurspositie op andere gebieden. Zo hoeft de rechtspersoon die een ideële vordering instelt geen toezichthoudend orgaan te hebben en geen voldoende ervaring en deskundigheid te hebben ten aanzien van het instellen en voeren van de rechtsvordering (zie het voorgestelde artikel 3:305a lid 2 subonderdelen a tot en met e BW) en hoeft de rechtspersoon geen bestuursverslag en jaarrekening op te stellen (zie het voorgestelde artikel 3:305a lid 5 BW). Op die punten stellen de indieners geen wijziging voor ten opzichte van het regeringswetsvoorstel.

Aangenomen. Voor: 50PLUS, D66, de VVD, de SGP, het CDA, de ChristenUnie, de PVV en FvD.

Artikel I, Onderdeel A

15 (Van Gent c.s.) over geen schadevergoeding in geld bij bepaalde rechtsvorderingen

De Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie stelt regels voor rechtsvorderingen met een ideëel doel en een zeer beperkt financieel belang. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk bij deze rechtsvorderingen schadevergoeding in geld te vorderen. De indieners achten het juist dat de procedure voor de afwikkeling van massaschade in collectieve actie open staat voor ideële rechtsvorderingen, maar menen dat het onjuist zou zijn om bij deze zaken schadevergoeding in geld mogelijk te maken. Dat is immers niet het primaire doel van deze rechtszaken. De vordering moet zich richten op het tegengaan van een maatschappelijke misstand of het bereiken van een ideëel doel. Niet op het vorderen van geld. Daarom stellen de indieners voor dat rechtsvorderingen met een ideëel doel en een zeer beperkt financieel belang niet mogen strekken tot het verkrijgen van schadevergoeding in geld. Daartoe strekt dit amendement.

Ook de regering is van mening dat rechtsvorderingen met een ideëel doel zich niet zouden moeten richten op het vorderen van geld. In antwoord op vragen hierover vanuit de Kamer schrijft de Minister: «Lid 6 beoogt om voldoende ruimte te laten voor organisaties die nu een belangrijke rol spelen in het handhaven van collectieve belangen in collectieve acties en die per definitie niet zijn gericht op het verkrijgen van schadevergoeding.»¹ Het wetsvoorstel laat vervolgens wel de mogelijkheid open voor schadevergoeding in geld voor deze vorderingen. Hier strookt de wettekst dus niet met de toelichting die erbij wordt gegeven. Door dit amendement wordt de wettekst in overeenstemming gebracht met de toelichting van de wetgever en wordt gewaarborgd dat de toepassing van lid 6 niet kan worden misbruikt door partijen die wel degelijk zijn gericht op het verkrijgen van schadevergoeding in geld.

datum 29 januari 2019

blad 4

Overigens laat het amendement de mogelijkheid onverlet om schadevergoeding in geld te vorderen bij een rechtsvordering die aan alle ontvankelijkheidsvereisten voldoet. Het zesde lid van het voorgestelde artikel 3:305a BW bepaalt dat de rechter een rechtspersoon ontvankelijk kan verklaren zonder aan bepaalde ontvankelijkheidsvereisten te voldoen. Het amendement regelt dat in zo'n geval een schadevergoeding in geld niet mogelijk is. Het vorderen van schadevergoeding in geld blijft wel mogelijk als de rechtspersoon voldoet aan alle ontvankelijkheidsvereisten van artikel 3:305a BW en dus geen gebruik maakt van het zesde lid.

1 Kamerstukken II 2017/2018, 34 608, nr. 6, pagina 11. Cursivering van de indieners.

Aangenomen. Voor: 50PLUS, D66, de VVD, de SGP, het CDA, de PVV en FvD.

Artikel II

Artikel IIa

17 → 18 → **22** (Groothuizen) over maximaal vijf maal het liquidatietarief bij een summierlijk ondeugdelijke vordering

Dit amendement beoogt aangesproken partijen te beschermen tegen onzinclaims die – al dan niet met hulp van derde financiers – worden ingesteld en die een zorgvuldige belangenbehartiging voor benadeelden voor wie een collectieve schadevergoedingsactie op basis van dit voorstel wordt ingesteld, in de weg staan.

Op dit moment is 'Third Party Litigation Funding' nog niet wijdverbreid in Nederland. Niettemin verwacht de regering dat dit fenomeen zich met name voor zal doen indien er sprake is van massaschade. Om die reden is er in het voorstel een balans gezocht tussen het garanderen van toegang tot de rechter en het voorkomen van een ongewenste claimcultuur. 'Third Party Litigation Funding' kan namelijk enerzijds de toegang tot de rechter vergroten, doordat procespartijen gemakkelijker in staat zijn procedure te financieren, anderzijds kan het leiden tot excessief procederen en de mogelijkheid dat gedupeerden zelf nauwelijks profiteren van de resultaten van een collectieve schadevergoedingsactie. Het wetsvoorstel geeft de rechter reeds de mogelijkheid aan een belangenorganisatie te vragen om te onderbouwen dat zij over voldoende middelen beschikt om de procedure te voeren. Daarnaast toetst de rechter of de organisatie zelf voldoende zeggenschap heeft over de vordering. De financier mag dus bijvoorbeeld niet beslissen of de organisatie akkoord moet gaan met een schikking. Toetsing door de rechter in combinatie met het algemene vereiste van voldoende gewaarborgde belangen, biedt de rechter de mogelijkheid ook te kijken naar financieringsconstructies. En ook de kosten van een procedure kunnen een garantie vormen tegen lichtzinnig ingestelde procedures. Tot slot blijkt uit het wetsvoorstel dat inhoudelijke behandeling van de collectieve vordering tot schadevergoeding slechts plaatsvindt indien en nadat de rechter heeft beslist dat niet summierlijk van de ondeugdelijkheid van de vordering blijkt.

Indiener is van mening dat het een rechter hiernaast ontbreekt aan de mogelijkheid passend op te treden tegen derde financiers en belangenorganisaties die een onzinclaim instellen en daarmee een zorgvuldige belangenbehartiging voor benadeelden in de weg staan. In die gevallen zal de vordering de toets van niet summierlijke ondeugdelijkheid op grond van het voorgestelde artikel 1018c, vijfde lid, aanhef en onderdeel c, niet doorstaan en acht indiener het passend dat de rechter de mogelijkheid krijgt in die gevallen ten nadele van de eiser een kostenveroordeling uit te spreken van maximaal vijf keer het liquidatietarief. Het liquidatietarief is geen wettelijke term maar is de door de rechtspraak gebruikte staffel voor het vaststellen van het salaris van de gemachtigde. Het salaris van de advocaat van de wederpartij wordt wel genoemd in de wet, namelijk in artikel 239 Rv,

datum 29 januari 2019

blad 5

over de kosten die in rekening worden gebracht bij de in het ongelijk gestelde partij. Om die reden knoopt ook het amendement aan bij de term "salarissen van de advocaat van de wederpartij". Indiener acht een reële kostenveroordeling niet op zijn plaats om een discussie tussen partijen over welke kosten reëel zijn te voorkomen.

Aangenomen. Voor: GroenLinks, 50PLUS, D66, de VVD, de SGP, de ChristenUnie, de PVV en FvD.

Artikel III

13 (Van Gent c.s.) over verbetering van het overgangsrecht

Dit amendement verbetert het overgangsrecht.

Het oorspronkelijke wetsvoorstel, zoals de regering dat op 15 november 2016 naar de Kamer heeft gestuurd, bevatte geen overgangsrecht.¹ Hierop is veel kritiek gekomen. De regering heeft er daarom voor gekozen op 11 januari 2018 per nota van wijziging een beperkte vorm van overgangsrecht in te voegen.² De indieners vinden deze wijziging een stap in de goede richting, maar zijn van mening dat het overgangsrecht verder kan worden verbeterd.

Op grond van het huidige wetsvoorstel (zoals gewijzigd in de eerste nota van wijziging) kunnen tot in lengte van dagen vorderingen worden ingediend met gebruikmaking van het nieuwe recht naar aanleiding van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden vóór inwerkingtreding van dit wetsvoorstel, voor zover geen sprake is van verjaring. Dat levert een onterechte verruiming op van de bevoegdheden voor eisende partijen, terwijl de verwerende partij onmogelijk met gebruikmaking van dit instrument door de eiser rekening had kunnen houden. Deze vorm van overgangsrecht staat op gespannen voet met het rechtszekerheidsbeginsel. Bedrijven, organisaties of andere partijen hebben immers geen mogelijkheid gehad om zich voor te bereiden op de komst van de nieuwe wet als deze ook van toepassing is op oude gebeurtenissen. Bovendien ontstaat de theoretische mogelijkheid³ dat verschillende rechtsvorderingen op grond van verschillende regimes door elkaar gaan lopen als er reeds een procedure op grond van het oude recht aanhangig is. Zolang onduidelijk is welk recht op welke situatie van toepassing is, zal dit extra juridische procedures in de hand werken. Om deze redenen roept het overgangsrecht, zoals voorgesteld door de regering, meer problemen op dan dat het duidelijkheid creëert.

Daarom regelt dit amendement dat een rechtsvordering op grond van het nieuwe recht slechts mogelijk is als de schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden op of na 15 november 2016. Dat is de datum dat het wetsvoorstel naar de Kamer is gestuurd en de partijen dus in theorie kunnen weten dat de nieuwe wet eraan komt. Als iemand een massaschadeprocedure wil beginnen wegens een gebeurtenis die vóór 15 november 2016 heeft plaatsgevonden, kan dat op basis van de wet zoals die toen gold. Bij een procedure wegens een gebeurtenis die op of ná die datum heeft plaatsgevonden geldt de wet zoals die na inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel zal komen te gelden. In het theoretische geval dat sprake is van een reeks van gebeurtenissen die zowel vóór als na 15 november 2016 plaatsvinden, is het recht van toepassing zoals dat geldt op het moment dat de laatste gebeurtenis waarop de vordering betrekking heeft, heeft plaatsgevonden.

De voordelen van deze vorm van overgangsrecht, ten opzichte van het overgangsrecht zoals voorgesteld in het wetsvoorstel, is dat het rechtszekerheidsbeginsel beter wordt gewaarborgd. Bovendien wordt de mogelijkheid van dubbele procedures op grond van verschillende juridische regimes kleiner. Tot slot sluit deze vorm van overgangsrecht beter aan bij de wetgeving van ons omringende landen, zoals Engeland en België.

datum 29 januari 2019

blad 6

Van Gent Van der Staaij Van Dam

1 Kamerstukken II 2016/2017, 34 608, nr. 2.

2 Kamerstukken II 2017/2018, 34 608, nr. 7. 3 In de nota naar aanleiding van het nader verslag van 16 mei 2018 wordt erkend dat dit een theoretische mogelijkheid is. De Minister schrijft dat hij het «moeilijk voorstelbaar» acht dat dit zal gebeuren, maar hij kan het niet uitsluiten. Zie Kamerstukken II 2017/2018, 34 608, nr. 9, pagina 15.

Aangenomen. Voor: 50PLUS, D66, de VVD, de SGP, het CDA en FvD.

Verworpen, ingetrokken en/of vervallen amendementen

Artikel II en IIa

16 → **21** (Van Gent en Van der Staaij) over een opt-in in bepaalde gevallen

Dit amendement is gewijzigd om technische redenen in verband met de derde nota van wijziging.

Het wetsvoorstel Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie gaat uit van een opt-out-systeem. Een collectieve vordering geldt voor een nauw omschreven groep personen van wie de belangen in de collectieve vordering worden behartigd. Gedupeerden kunnen laten weten dat zij niet gebonden willen worden aan de uitkomst van de vordering (opt-out) na aanwijzing van de exclusieve belangenbehartiger. Een ieder die tot de bedoelde groep personen behoort en *niet* aangeeft zich eraan te onttrekken (dus geen opt-out gebruikt), is automatisch gebonden aan de uitkomst van de collectieve procedure. Komt het tot een schikking die door de rechter wordt goedgekeurd, dan kunnen benadeelden laten weten niet aan deze schikking gebonden te willen zijn.

Het is echter niet altijd duidelijk hoe groot de nauw omschreven groep is, soms zelfs niet bij benadering.¹ Ook als er op zich wel voldoende inzicht is in de omvang van de groep in abstracte zin, kan in concreto onduidelijk zijn hoeveel personen binnen de nauw omschreven groep een daadwerkelijke betrokkenheid voelen bij de collectieve procedure. Zo kan het wel bij benadering duidelijk zijn aan hoeveel personen een defecte broodrooster is verkocht, maar is niet duidelijk hoeveel van deze gedupeerden daadwerkelijk de moeite zullen nemen om hun (relatief lage) schadevergoeding te komen vorderen. In dat geval is bij het maken van de schikking niet altijd duidelijk hoeveel personen daadwerkelijk meedoen aan de massaschadezaak. Dit kan de onderhandelingen over een schikking lastig maken. Zolang de precieze financiële gevolgen onduidelijk zijn zal de schadeveroorzakende partij immers minder geneigd zijn over te gaan tot een schikking.

Daarom regelt dit amendement dat de rechter in bepaalde gevallen de mogelijkheid heeft om uit te gaan van een opt-in in plaats van een opt-out. De rechter kan met het oog op het bereiken van een schikking op verzoek van een partij een termijn stellen waarbinnen de personen die tot de door de rechter vastgestelde nauw omschreven groep van personen behoren en die geen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid tot opt-out, schriftelijk moeten melden dat zij bij voorbaat gebonden willen worden aan een collectieve schikking, mocht deze tot stand komen. Van hen wordt dus een opt-in gevraagd. De belangen van de personen die zich niet melden zullen in de collectieve procedure niet meer behartigd worden. Zij zullen aan de nog uit te onderhandelen schikking niet meer kunnen deelnemen. Als de onderhandelingen na de opt-in niet resulteren in een schikking, herneemt de collectieve procedure zijn gewone weg. Door deze toevoeging aan het

¹ Zie ook R.M. Hermans, "De oorzaken van het niet tot stand komen van collectieve schikkingen in massaschadezaken", in: M. Holtzer, A.F.J.A. Leijten & D.J. Oranje (red.), *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2014-2015* (Deventer: Wolters Kluwer 2015), p. 361-387.

datum 29 januari 2019

blad 7

wetsvoorstel wordt de rechterlijke vrijheid vergroot en de afwikkeling van massaschade in collectieve actie vergemakkelijkt.

De rechter gaat niet lichtvaardig over tot deze procedure. Hij zal eerst kijken of is voldaan aan de voorwaarden genoemd in a, b, c en d van het eerste lid van artikel 1018ga. Deze voorwaarden garanderen dat de opt-in-procedure alleen wordt gebruikt als dit in het belang is van alle gedupeerden en noodzakelijk is om een overeenkomst te kunnen sluiten.

Het Australische recht kent een soortgelijke procedure. Ook daar gaat de wet in principe uit van een opt-out, maar heeft de rechter de mogelijkheid later in de procedure een opt-in toe te passen als dat noodzakelijk is in het kader van het verkennen van een schikking. De Australische rechter maakt gebruik van dit instrument wanneer hij denkt daarmee de totstandkoming van een schikking te kunnen bevorderen.² Dit heeft in enkele rechtszaken nuttige effecten gehad.³ De voorgestelde wettekst in dit amendement is gebaseerd op de Australische wettekst. De indieners hopen met het amendement dezelfde nuttige effecten in de Nederlandse rechtspraktijk mogelijk te maken.

Verworpen. Voor: 50PLUS, de VVD, de SGP, de PVV en FvD.

Moties

19 (Buitenweg) over het instellen van een klankbordgroep
Overgenomen door de regering.

² Zie Nederlands Juristenblad van 23 februari 2018, pagina 555-561.

³ Zie bijvoorbeeld de zaak Matthews v. SPI Electricity (Supreme Court of Victoria, 18 januari 2013) of de zaak Melbourne City Investments Pty Ltd v. Treasury Wine Estates Limited (Federal Court of Australia, 20 juni 2017).